

Gränslöst mod

Gränslöst mod

Ett seriealbum från Cirkus Cirkör och
Clowner utan Gränser

I projektet *Cirkushoppet – Drömma Skratta Våga* arbetar Cirkus Cirkör och Clowner utan Gränser för att ge människor på flykt ett varmt välkomnande till Sverige. Genom aktivitet och cirkus skapas framtidstro och genom skratt och lek stunder av lättnad. *Cirkushoppet* vill också öka kunskap och engagemang om flyktingskapets ofrivillighet i Sverige. Seriealbumet *Gränslöst mod* distribueras kostnadsfritt.

Projektet är möjligt tack vare stöd från Svenska PostkodLotteriets Kulturstiftelse. www.kulturstiftelsen.se

Cirkus Cirkör startades 1995 med en vision om att förändra världen med nycirkus. Cirkus Cirkörs verksamhet rymmer föreställningar på turné i Sverige och världen, kurser och pedagogiska program för alla åldrar, gymnasieprogram i nycirkus samt event för företag. Cirkus Cirkör driver också Cirkör LAB – en kreativ utvecklingsmiljö för artister och kreatörer från hela världen. www.cirkor.se

Clowner utan Gränser arbetar över hela världen och har sedan starten 1996 mött och skrattat med över en och en halv miljon barn. Genom att ta lek och drömmar till barn som lever i utsatthet påminner Clowner utan Gränser dem om att de är viktiga. Andra organisationer gör så att människor överlever. Clowner utan Gränser får människor att börja leva igen. www.skratt.nu

Lär känna serieskaparna bakom Gränslöst mod

Xico Santos skapare av omslag och "Framåt" s. 4-7

Portugisisk arkitekt och illustratör som är baserad i Stockholm sedan åtta år och vars favoritkonstform är serier. I "Framåt" illustrerar Xico hur viktigt det är att skapa en ny familj med sina kompisar när ens släktingar gått bort eller är långt borta. xicosantos.se

Malin Svedjeholm skapare av "Man måste kämpa lite" s. 8-12

Serietecknare från Luleå som enligt sig själv gillar fred och ostchips. I "Man måste kämpa lite" tecknar Malin historien om Fatmirs flykt som ensam tonåring. Förhoppningen är att ni som läsare ska komma närmare hans upplevelser. malinsvedjeholm.se

Kayo Mpoji skapare av "Människor har fötter inte rötter" s. 13-17

Många av de som flyttar och lämnar sina länder har en företagsamhet och kampvilja som är gränslös. Det är människans natur att ta sig framåt, vi stannar inte för att växa i dålig jord. Om det skriver, animerar och tecknar Kayo i serien "Människor har fötter inte rötter". Om det som driver människan att bryta upp och förändras. kitokostudios.com

Henri Gylander skapare av "Isaias" s. 18-22

Debuterade nyligen med serieboken "Livet före döden" (Kolik förlag), och medverkar regelbundet i tidningar som ETC och KP. Henris serie "Isaias" bygger på en intervju som gjordes med den verkliga huvudpersonen under sommaren 2016. henrigylander.com

Fabian Göranson skapare av "Vad jag lärde mig av Maria" s. 23-27

Fabian är serietecknare och har gett ut böckerna "Gaskriget" (Galago 2006), "Kirurgi" (Galago 2008) och "Inferno" (Kolik 2010). Som liten blev Fabian Anas första vän i Sverige och i "Vad jag lärde mig av Maria" kan ni läsa om Anas historia och hennes flykt till Sverige. illustratorcentrum.se/portfolio/fabian-goranson/

Aida Samani skapare av "Flyktingskapets levnadsbetingelser" s. 28-32

Ingår i konstnärssduon TZUNAMI och är snart färdigutbildad jurist. Aida vill med serien "flyktingskapets levnadsbetingelser" visa hur de senaste decenniernas allt hårade migrationspolitik skapar ytterligare lidande för skyddsökande som kommer till Sverige på flykt. tzunami.se

Adrian Malmgren skapare av "Att vara mig själv" s. 33-37

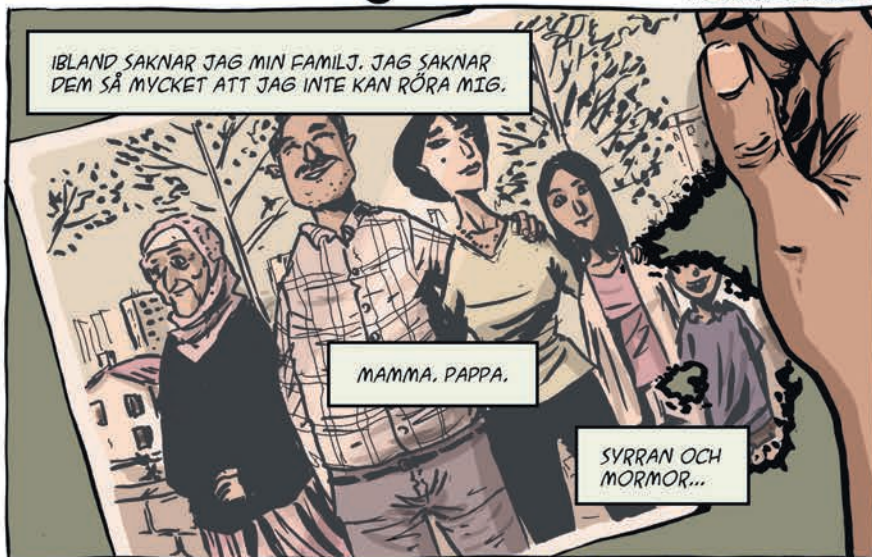
Serieskapare och transaktivist som arbetar med att skapa en jämställd representation av transpersoner inom kultur och samhälle. I "Att vara mig själv" synliggör Adrian en grupp på flykt som inte får höras tillräckligt – HBTQAI-personer, samt lyfter att vi i Sverige har mycket att lära oss för att skapa en trygg plats för alla människor. wickedhero.se

Jonna Hallberg skapare av "Ett främmande land" s. 38-42

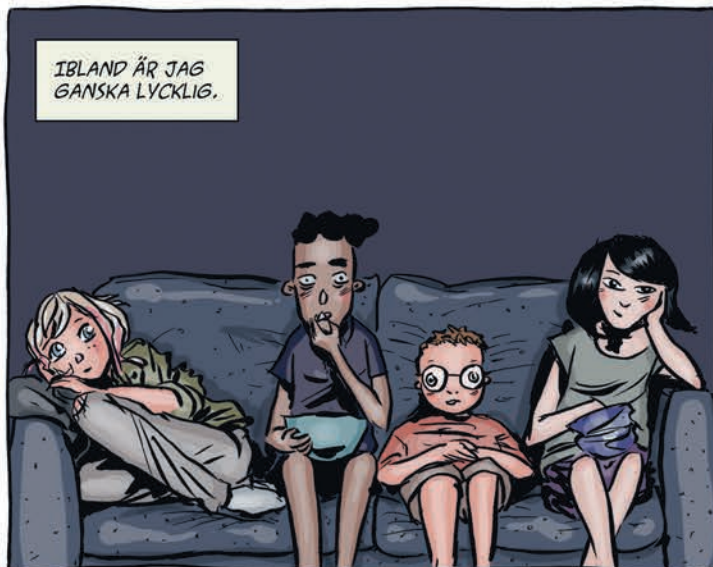
Arbetar som illustratör, studerar på Konstfack och arbetar ofta och gärna med akvareller men blandar även olika tekniker. Jonna tycker om att fånga det som sägs "mellan raderna" och vill att betraktaren ska få möjlighet att få med sig nya tankar, perspektiv och insikter efter att ha läst "Ett främmande land". jonnahallberg.com

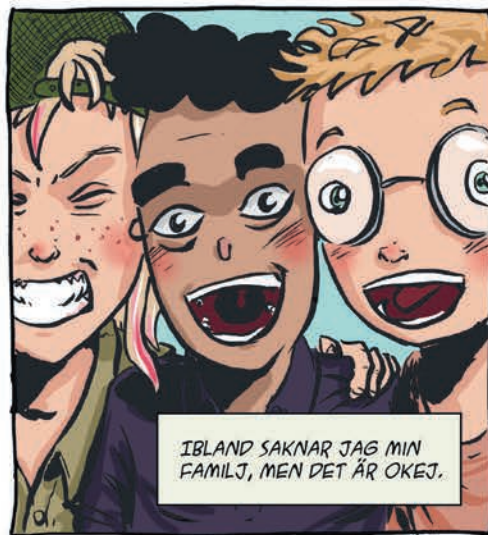
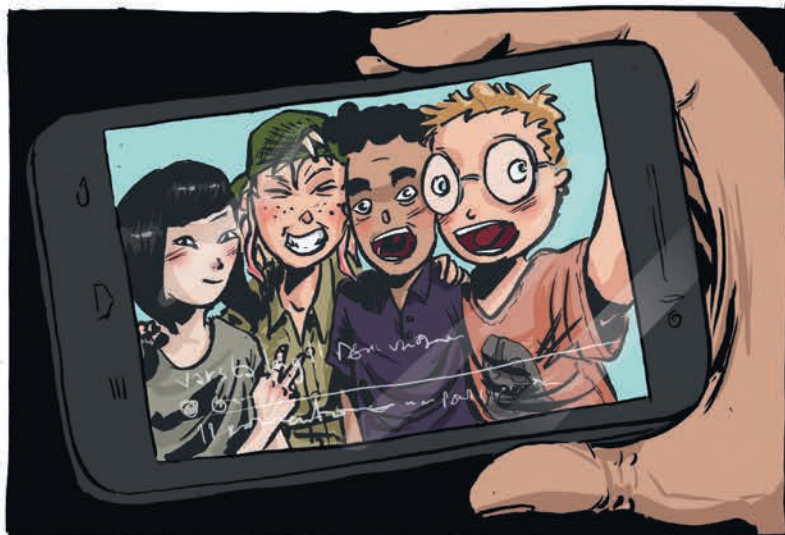
Framåt

illustration och text av Xico Santos

MAN MÅSTE KÄMPA LITE.

AV: FATMIR RAMA, LOUISE SCHEELE
ELLING & MALIN SVEDJEHOLM

KOSOVO 1997.

ÄR DU I MELONERNA
IGEN? FATMIR!! DIN
RACKARE!

TYST HÖRNI! SKOLAN HAR
STÄNGT. GRANNBYN
FÖRSVARADE SIG IGÅR.
DET HAR BLIVIT KRIG.

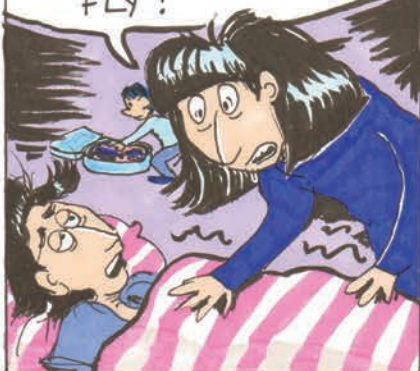

DET KAN INTE BLI
VÄRRE ÄN SÅ HÄR.

SENARE:

FATMIR, VAKNA! DE
BOMBAR OSS. VI MÅSTE
FLY!

AVSKED.

FATMIR, JAG OCH PAPPA
HAR PRATAT. VI VILL ATT
DU TAR DIG HÄRIFRÅN.
TILL SKANDINAVIEN,
DÄR DET ÄR TRYGGT.

DINA BRÖDER STANNAR
FÖR ATT SKYDDA OSS, OCH
DIN SYSTER VÅGAR VI INTE
SKICKA, DET ÄR SÅ
FARLIGT FÖR FLICKOR.

VI HAR BETALAT EN SMUGGLARE. HAN SKA SE TILL ATT DU KLARAR DIG OCH KOMMER LÄNGRE UPP I EUROPA.

EN LITEN TID SENARE.

HEJ DÅ.

GUMMIBÅT TILL ITALIEN.

OMBORD NU ALLA!

ÄR DET HÄR DEN "STORA FINA BÅTEN"?

VI ÄR UPPTÄCKTA!
UT UR BÅTEN!!

VAR ÄR VI? ÄR VI
KVÄR I DANMARK?

NI SKA DEN VÄGEN.

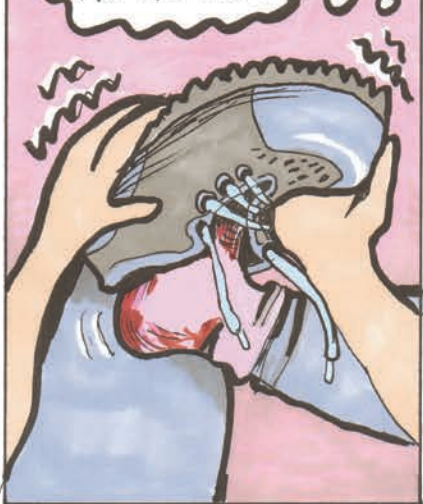

ALVESTA.

NU TAR JAG AV MIG DEM.

AJ AJ AJ.

EN SÅN HÄR HAR
JAG INTE SETT PÅ
ÅTTA VECKOR.

ETT NYTT LIV.

JAG HAR HAFT KONTAKT
MED DIN FAMILJ. DE
ÄR OKEJ!

GRATTIS TILL BETYGET
FÖRRESTEN!

GE TILLBAKA.

HA DET BRA IDAG! VI
SES IKVÄLL.

HEJ DÅ PAPPA!

HA DET BRA.

HEJ FATMIR! VAD BRA
ATT DU KOMMER,
POJKARNA HAR FRÅGAT
EFTER DIG.

FATMIRS TIO BUDORD.

JAG JOBBAR MED BARN SOM HAR VARIT PÅ FLYKT. SÅ HAR
BRUKAR JAG SÄGA TILL DEM:

ACCEPTERA DITT
NYA LIV HÄR.

FÖLJ LAGAR OCH
REGLER.

VAR TACKSAM MOT
DE SOM TAR HAND
OM DIG.

LÄGG DINA
UPPLEVELSER
BAKOM DIG.

GE DIG SJÄLV
ETT MÅL.
VAD VILL DU
BLI?

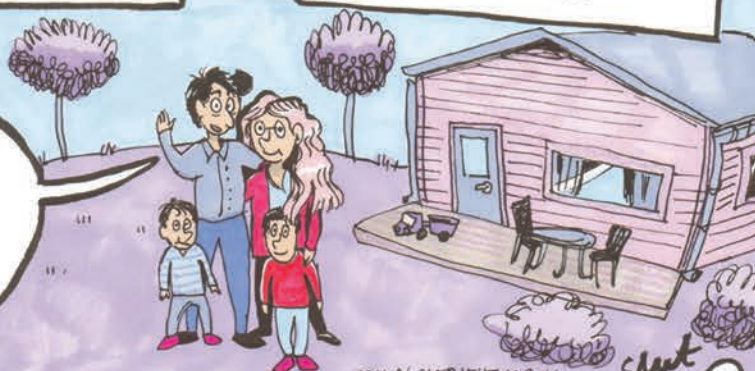
LÄR DIG SVENSKA!

LÄR DIG ATT
KÄNNA DIG SOM
HEMMA.

SÖK HJÄLP OCH
PRATA UT.

DU ÄR STARK SOM HAR
ÖVERLEVT. DU KAN BLI
VAD DU VILL.

OM DU KÄNNER ATT DET
ÄR OMÖJLIGT, TITTA PÅ
MIG. JAG GJORDE
SAMMA RESA.

MAVIN SVEDEHOLM 2016

slut

5

Människor har fötter inte rötter

Kayo Mpoyi

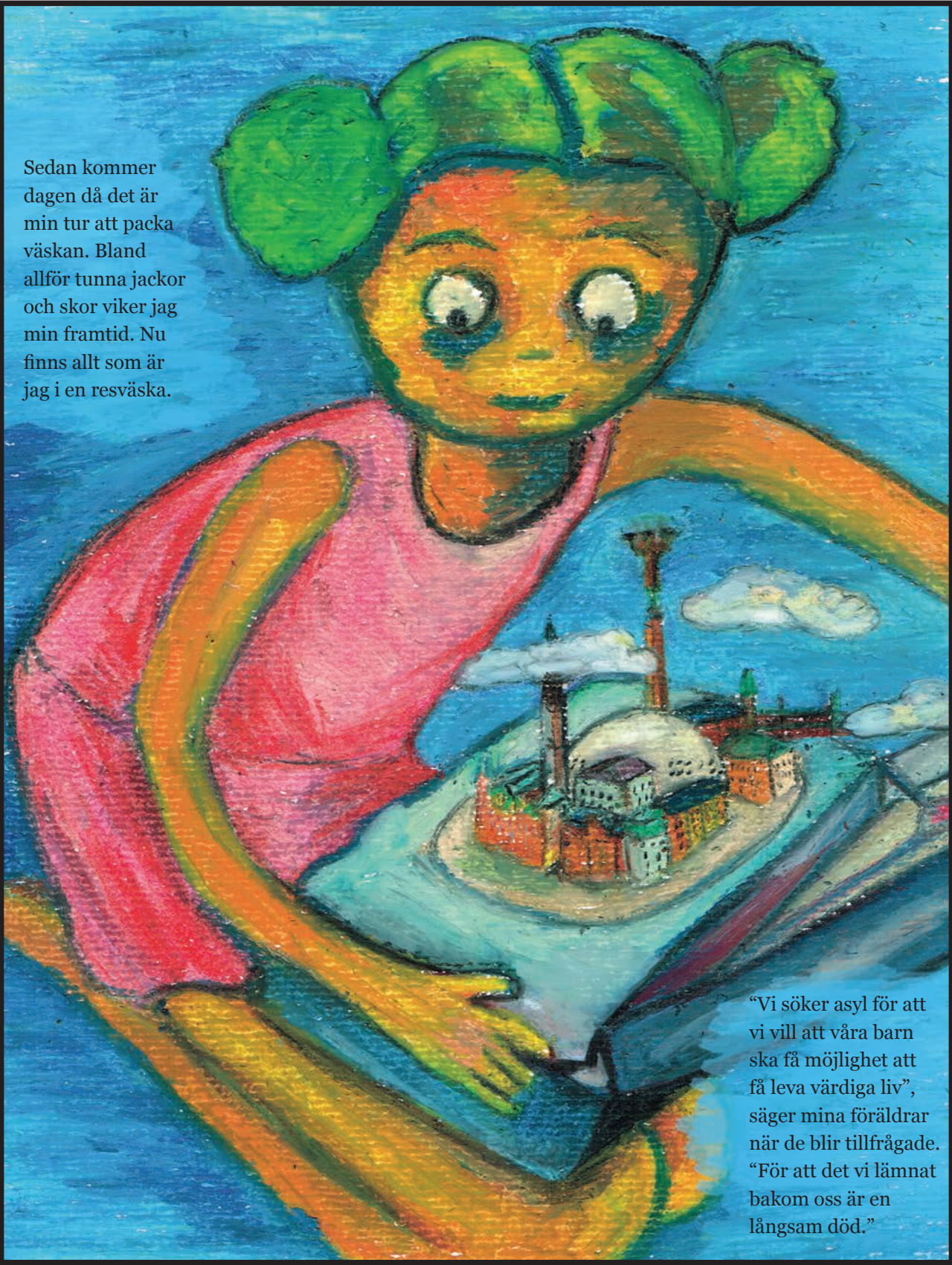
Året är **1950**, landet Kongo är fortfarande en Belgisk koloni. En pojke växer upp i en familj där farmor dött i fångenskap och morbröderna tvångsarbetar på fälten.

Som en av de yngre i en stor familj är det ingen som tänker satsa på hans utbildning. Vår resa börjar här. Inte när vi köpte våra biljetter till Sverige. Inte med de politiska omständigheter som gör flytten till ett måste. Det börjar med en tolvåring som rymmer hemifrån och sover i skogen för att gå i skolan.

Med värk i fingrarna och en hunger som är flera generationer gammal skriver pojken ett manifest. Alla hans barn ska lämna landet för att få en utbildning.

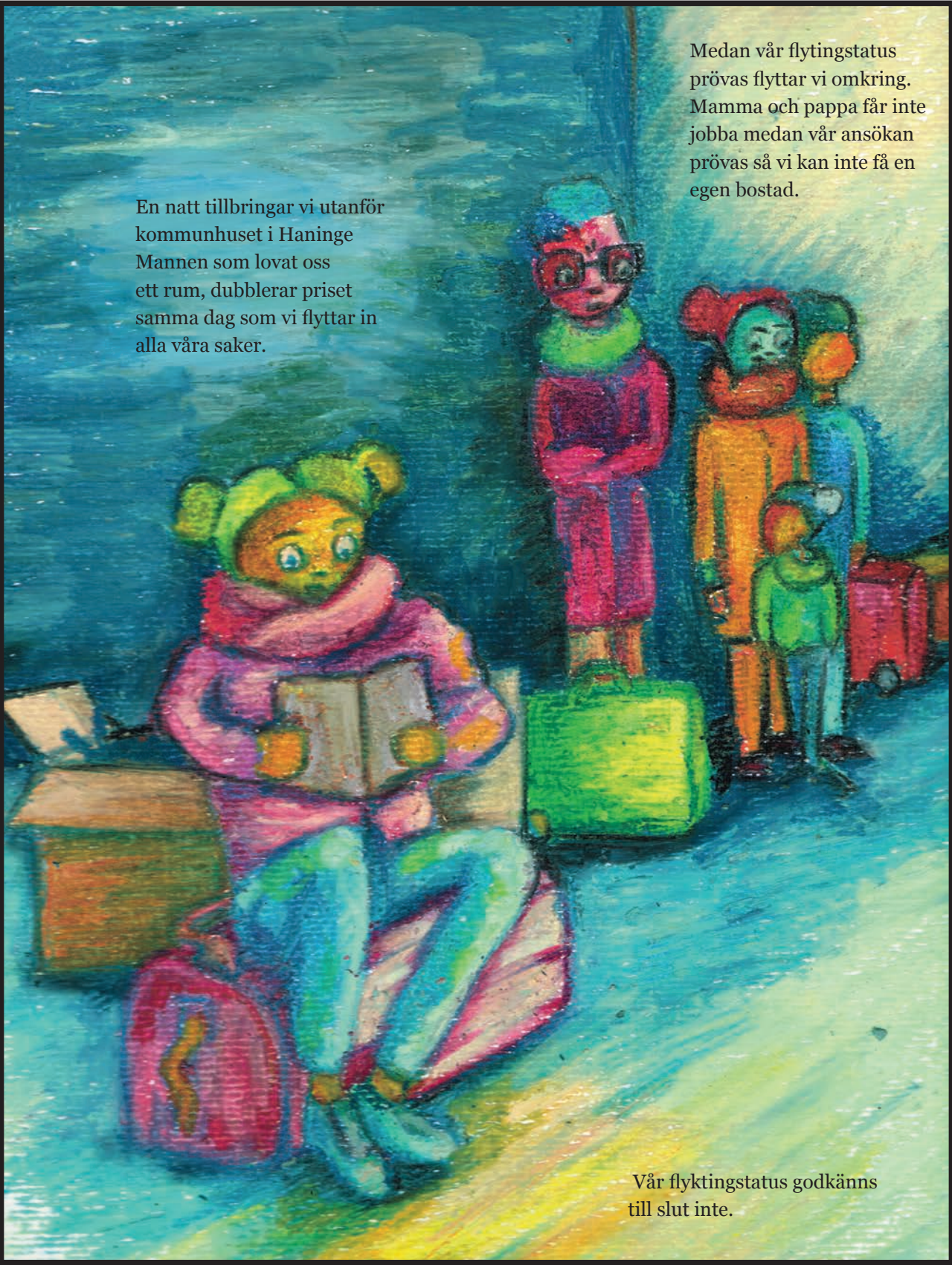
“Genom utbildning kan vi komma ur fattigdomsfällan. Genom utbildning kan mina barn komma tillbaka och göra det bättre för de som lever här.”

Vi växer upp och tränas som soldater på väg ut i krig. Skola hemma, efter skolan. Vi lever för framtiden och inga uppoffringar är för stora. En efter en åker mina syskon iväg; Kanada, Tyskland, Sydafrika. Ingen resa är säker. Pengarna räcker inte hela vägen. Vissa gömmer sig på båtar, får sina pass stulna, gifter sig eller sätts i fängelse. Allas historier skulle kunna fylla sidor.

Sedan kommer
dagen då det är
min tur att packa
väskan. Bland
allför tunna jackor
och skor viker jag
min framtid. Nu
finns allt som är
jag i en resväska.

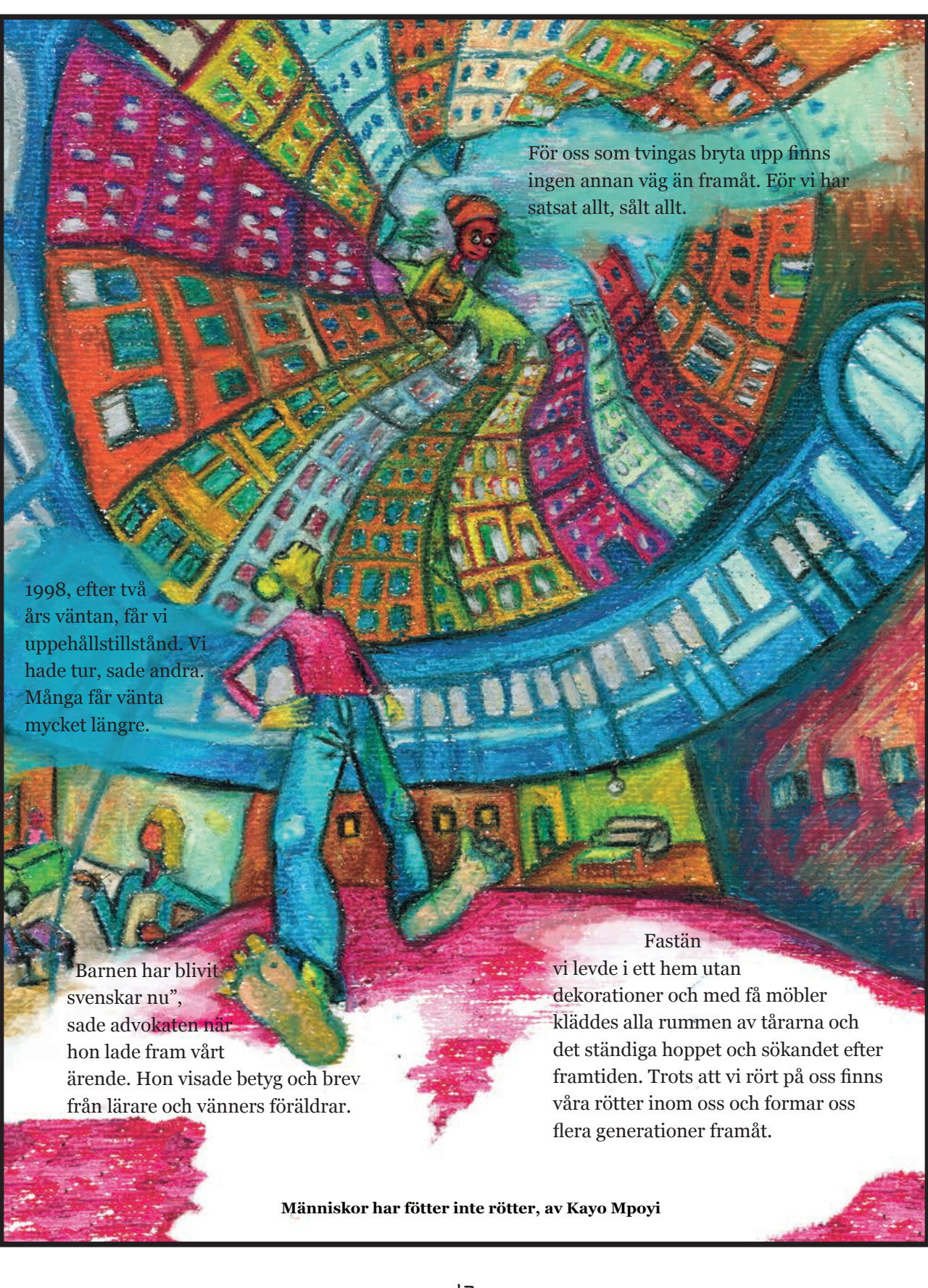
“Vi söker asyl för att
vi vill att våra barn
ska få möjlighet att
få leva värdiga liv”,
säger mina föräldrar
när de blir tillfrågade.
“För att det vi lämnat
bakom oss är en
långsam död.”

En natt tillbringar vi utanför
kommunhuset i Haninge
Mannen som lovat oss
ett rum, dubblar priset
samma dag som vi flyttar in
alla våra saker.

Medan vår flyttingstatus
prövas flyttar vi omkring.
Mamma och pappa får inte
jobba medan vår ansökan
prövas så vi kan inte få en
egen bostad.

Vår flyktingstatus godkänns
till slut inte.

För oss som tvingas bryta upp finns
ingen annan väg än framåt. För vi har
satsat allt, sålt allt.

1998, efter två
års väntan, får vi
uppehållstillstånd. Vi
hade tur, sade andra.
Många får vänta
mycket längre.

Barnen har blivit
svenskar nu”,
sade advokaten när
hon lade fram vårt
ärende. Hon visade betyg och brev
från lärare och vänners föräldrar.

Fastän

vi levde i ett hem utan
dekorationer och med få möbler
kläddes alla rummen av tårarna och
det ständiga hoppet och sökandet efter
framtiden. Trots att vi rört på oss finns
våra rötter inom oss och formar oss
flera generationer framåt.

Människor har fötter inte rötter, av Kayo Mpyoi

Mitt namn är Isaias. Jag har bott i Sverige sedan tre år tillbaka som papperslös.

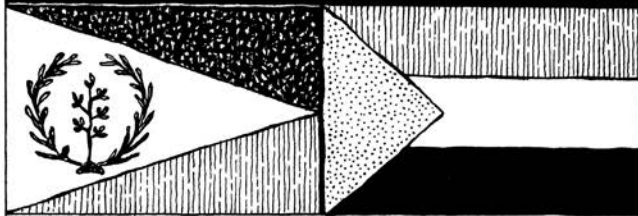
Så länge jag kan minnas har jag befunnit mig på flykt – på ett eller annat sätt.

Vi tar det från början.

ISAIAS

Min familj flydde Eritrea på grund av kriget i slutet av nittioalet. Jag växte upp fattigt i grannlandet Sudan.

När jag var sju år gammal blev min far allvarligt sjuk och flyttade tillbaka till Eritrea för att söka vård. Min mamma och fyra av mina bröder följde med honom.

Jag hörde aldrig från någon av dem igen.

Största delen av min barndom tillbringade jag på gatan. Jag fick inte gå i någon riktig skola. Det fanns ingen som hjälpte eller stöttade mig.

Polisen var på ständig jakt efter papperslösa invandrare som mig. Man fick alltid vara på sin vakt.

De flesta som blev tagna av polisen fördes till det ökända flyktinglägret Shagarab, nära Eritreas gräns.

Många blev kidnappade där, eller tvångsrekryterade till militären.

Jag visste att om jag blev kidnappad, hade jag ingen familj som skulle betala ut mig. I en sådan situation var risken att bli avrättad stor.

När jag var sexton år gammal insåg jag att jag var tvungen att fly.

Likt många andra afrikaner fick jag anlita smugglare för att ta mig till Libyen.

Det var mitt enda hopp för att hitta arbete och lite trygghet.

Vi var tjugosju personer som mitt i natten trängde ihop oss på ett jeep-flak. Det gick inte att röra på sig.

Resan över Saharaöknen tog sju dagar. Vi fick äta endast två gånger under hela färden. Vatten fick vi ett par flasklock om dagen, blandat med bensin.

Två människor dog under resan.

Det enda jag tänkte på var att försöka överleva själv.

I delar av Libyen rådde då fortfarande ett inbördeskrig. Vem som helst kunde bära vapen. Det var ett land i kaos vi anlände till.

Vi hade ingenstans att ta vägen. Men efter ett tag upptäckte vi en byggnad där vi tänkte oss kunna få hjälp.

Huset visade sig dock i stället vara ett förklätt fängelse. Vi blev inlåsta där med fyra hundra andra personer.

Ingen förklarade någonsin för oss varför vi fängslats. Försökte man fråga, blev man misshandlad.

Människor led enormt i detta fängelse.

Efter en månad förflyttades vi till storstaden Benghazi. Vakterna hade lovat att vi skulle få komma till ett flyktingläger och få hjälp.

I stället hamnade vi i ytterligare ett fängelse, vid namn Koufiya.

Där fick vi bo sjuttio människor i varje rum. Vi fick knappt något att äta, och vatten fanns det bara att dricka ur toalettstolen.

Det fanns inget sätt att rymma, i varje fall med livet i behåll.

Hade man tur kunde man däremot bli utskriven av en libysk person i behov av arbetskraft. Det var vad som hände mig efter tre månader.

الآن نذهب

Jag fördes till en isolerad plats vid havet, sju mil utanför Benghazi. Där förväntades jag nu att arbeta som herde. Mannen ägde tiotals med får och getter som skulle vallas.

I praktiken blev jag till hans slav.

Mannen talade om att om djuren kom till skada, skulle han stoppa en kniv i elden och skära sönder mina händer med den.

Men det var helt omöjligt att hålla reda på djuren – de sprang åt olika håll hela tiden.

Efter några veckor rymde jag. Det var fem timmars promenad till närmaste byn.

Alltså, min slavdrivare ... Jag minns inte vad han hette, men jag kan ännu höra hans hotfulla röst i mitt öra. Jag var så rädd för honom!

Men ... jag tog mig så småningom vidare till huvudstaden Tripoli. Där lyckades jag få jobb i en park, och klarade mig i några månader.

Men våldet i landet eskalerade allt mer. Det sköts ofta vilt på gatan.

Till slut kändes min situation ännu mindre säker än vad den hade varit i Sudan. Jag kunde inte stanna.

Det var inte svårt att hitta smugglare – vi var många som ville lämna landet.

Vi var ungefär hundra personer som skulle korsa Medelhavet och ta oss till Italien. Vi fick en lättviktig gummibåt av smugglarna, som själva blev kvar.

Natten vi skulle åka blåste det hårt.

Smugglarna försäkrade oss om att vågorna skulle vara stora bara vid kusten. Men bara hundra meter från stranden välte båten över.

Otroligt nog var det ingen som dog i tumultet.

Nästa dag hade vinden mognat, och vi gav oss av på en fyra dagar lång resa.

Vi var ännu skrädda av gårdagens olycka, men kände att detta nog var vår enda chans att rädda oss själva.

All vår mat hade spolats bort när båten välte, så vi hade bara lite kex att äta. Barnen skrek av hunger.

Efter att ha sett inget annat än hav i fyra dygn, såg vi till sist en militärbåt. Vi blev tagna ombord på den.

Den visade sig vara på väg mot Malta.

Väl framme sattes vi först in i ett fängelse, och förflyttades efter en månad till ett flyktingläger.

Läget var en kaotisk plats. Det var trångt, och stämningen var hotfull.

Det fanns stora motsättningar mellan olika nationaliteter. Det räckte med att vara från "fel land" för att bli attackerad.

Inga vakter syntes någonsin i läget. De vågade sig väl inte in.

Många människor där pratade om norra Europa. Det ryktades att man i länder som Storbritannien eller Sverige kunde leva i säkerhet.

Jag bestämde mig för att resa vidare.

Eftersom jag inte hade möjlighet att skaffa mig något pass, var förfälskning det enda alternativet.

Pengarna jag sparat ihop i lägret räckte för att ta mig till Sverige.

I Stockholm gick jag raka vägen till Migrationsverket. De placerade mig på ett asylboende i Mora.

Jag hade aldrig i mitt liv upplevt en sådan kyla!

Efter tre månaders väntan fick jag till sist besked om att jag skulle tillbaka till Malta. Enligt EU-lagen var det visst bara där jag fick söka asyl.

Jag tänkte att det nog var så här mitt liv skulle vara – en oändlig flykt. Det kändes i alla fall bättre att fly undan ett system än vapen, hot och våld.

Jag tog första tåget söderut, och efter några timmar kom jag till Göteborg.

Jag bad om hjälp hos flera kyrkor, men blev avvisad. De första fem nätterna fick jag sova på gatan.

Till sist var det någon som berättade för mig om nätverket Ingen människa är illegal, som hjälpte folk i min situation. Jag fick genast en tid hos dem.

Där träffade jag Maja. Hon sa att jag fick bo hos henne och hennes pojkvän Max under tiden som det letades bostad åt mig.

Det var det lyckosammaste besked jag fått i hela mitt liv!

Maja och Max hjälpte mig otroligt mycket, och saker ordnade sig snabbt. Jag fick snart ett hem i ett kollektiv, och många nya vänner.

Jag fick bli en del av någonting.

Och nu ... väntar jag på ett nytt besked från Migrationsverket. Väntar. Hoppas. Hoppas ...

HG-16

Isaias heter egentligen något annat. Under arbetet med denna serie fick han besked om ett tillfälligt uppehållstillstånd.

VAD JAG LÄRDE
MIG AV MARIA.

TEXT ANA VALDES
BILD FABIAN GÖRANSON

PÅ 1970-TALET VAR DET MÅNGA LÄNDER
I SYDAMERIKA DÄR POLITISKA AKTIVISTER
FÖRFÖLJDES OCH MÖRDRADES AV REGERINGEN.

JAG VÄXTE UPP I URUGUAY UNDER DE HÄR ÅREN,
MEN MÄRKTE INTE AV FÖRTRYCKET SÅ MYCKET
MEDAN JAG GICK I SKOLAN.

NÄR JAG VAR 17 ÅR BLEV JAG MEDVETEN OM SITU-
ATIONEN I LANDET OCH VALDE ATT ENGAGERA MIG I EN
FÖRBUDEN VÄNSTER-GRUPP SOM HETTE TUPAMAROS.

DET VAR Kyrkan som fick mig att agera.
vi var många aktiva i kyrkan som
började att kämpa mot militärerna.

EN DAG SKULLE VI TILLVERKA FLUGBLAD PÅ ETT
HEMLIGT TRYCKERI. TILLSAMMANS MED MINA
KAMRATER SKULLE JAG DELA UT DEM I HEMLIGHET.

JAG LÄRDE KÄNNA MARIA, SOM HADE RYMT FRÅN ETT FÄNGELSE. HON OCH TRETTIO ANDRA TJEJER HADE GRÄVT EN LÅNG TUNNEL OCH RYMT.

MARIA KOM PÅ BESÖK TILL MIG OCH UNDRÅDE OM HON KUNDE STANNA HOS OSS. HON VAR EFTERLYST OCH HENNES FOTO HÄNGD PÅ ALLA POLISHUS I LANDET.

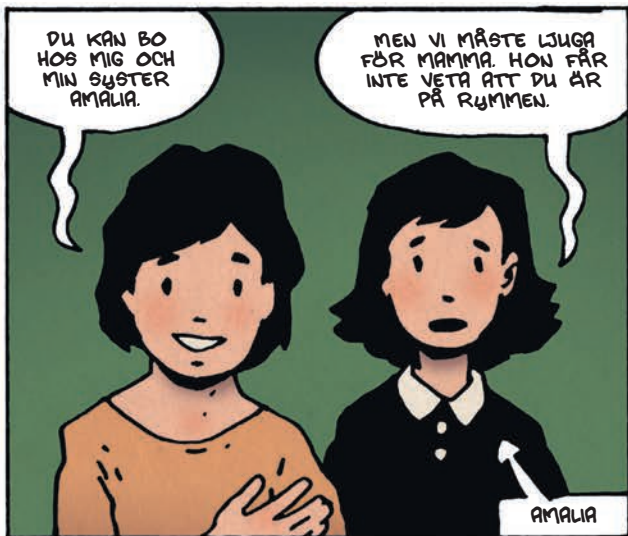
JA, DE SÄGER ATT JAG ÄR EN TERRORIST OCH HAR ERBJUDIT EN BELÖNING TILL DEN SOM ANGER MIG.

JAG BEHÖVER NÅGONSTANS ATT BO. KAN NI HJÄLPA MIG?

DU KAN BO HOS MIG OCH MIN SYSTER AMALIA.

MEN VI MÅSTE LJUGA FÖR MAMMA. HON FÅR INTE VETA ATT DU ÄR PÅ RYMMEN.

JAG TOG MED HENNE TILL MIN FAMILJS LÄGENHET.

KAN NI HJÄLPA MIG ATT FÄRGA HÅRET?

MEN DU HAR JU SÅ FIN HÄRFÄRG

JA, MEN NU MÅSTE JAG BLONDERA DET ...

... OCH SÄTTA PÅ MIG GLASÖGON, OCH KLA MIG SOM EN 40-ÅRING.

VÅRA DAGLIGA RUTINER ÄNDRADES.
VI GJORDE GYMPA TILLSAMMANS
OCH STÄDADE VÅRA RUM.

NI ÄR SÅ BORTSKÄMPA!
VI SKA JOBBA FÖR ATT
FÅ ER ATT VÄXA OCH
MOGNA.

OM NI INTE STÄDAR ERA RUM KOM-
MER NI ALLTID ATT VARA BEROENDE
AV NÅGON SOM KOMMER OCH
STÄDAR EFTER ER.

VI FÖRSTOD ATT KAMPEN SOM VI HADE ENGAGERAT
OSS I VAR MUKKET MER ÄN ATT SKRIVA GRAFFITI
PÅ VÄGGARNA OCH DELA UT FLYGBLAD

ATT VI MÅSTE FÖRÄNDRA OSS SJÄLVA
OM VI VILLE SKAPA EN BÄTTRE VÄRLD.

MARIA LEVDE HOS OSS NÅGRA MÅNADER, TILLS
HON PLÖTSLIGT FICK TARMINFLAMMATION.

HON TOGS TILL EN PRIVAT KLINIK FÖR ATT
OPERERAS, MEN KOM ALDRIG TILBÄKA.

SOLDATERNA STORMADE DET HEMLIGA TRYCKERIET
NÅGRA VECKOR SENARE. FÖRST KÄSTADE DE
GASGRANATER, SEDAN KOM DE IN MED HUNNAR.

HÖST HÖST!
JAG KAN INTE
ANDAS!

VI VAR MUKKET RÄDDA. DE SATTE ÖGONBINDEL
PÅ OSS OCH DE SATTE OSS I LASTBILAR.

DE TOG OSS TILL MILITÄRA KASERNER DÄR
VI BLEV VI FÖRHÖRDA OCH TORTERADE.

DE VILLE ATT VI SKULLE ANGE ANDRA. DE
HOTADE MED ATT TA VÅRA FAMILJER MED.

I FÄNGELSET ÅTERSÅG JAG MARIA, OCH FICK VETA ATT HENNES RIKTIGA NAMN VAR SANDRA. JAG FICK MÅCKET HJÄLP AV HENNE OCH DE ÄLDRE KAMRATERNA.

DE SKYDDADE OSS SÅ GOTT DE KUNDE, VI BLEV ÄNDA MISSHANDLADE OCH TORTERADE, MÅNGA VÄLDTOGS OCH FICK LEVA MED VIDRIGA MINNEN HELA LIVET UT.

VI LYCKADES BÅDA FLY LANDET MED HJÄLP AV F.N. VI BLEV POLITISKA FLYKTINGAR, HON HAMNADE I COLOMBIA OCH JAG I SVERIGE.

MIN SYSTER HADE REDAN RUMT, HON VAR PÅ VÄG ATT DÖDAS I CHILE UNDER KUPPEN MEN HADE RÄDDATS AV DEN SVENSKA AMBASSADÖREN HAROLD EDELSTAM.

HAN KALLADES "DEN SVARTA NEJLIKAN" OCH RÄDDADE FLERA HUNDRA MÄNNISKOR UR DÖDEN.

TROTS ATT JAG ALDRIG ÅTERSÅG MARIA SÅ KOMMER JAG ALDRIG GLÖMMA LÄRDOMARNA HON GAV MIG NÄR JAG VAR TROTSIG TONÅRING ...

... ATT VÄGEN TILL EN BÄTTRE VÄRLD GÅR GENOM ATT LÄRA SIG ATT DELA MED SIG TILL ANDRA, ATT MAN MÅSTE LÄRA SIG SAMARBETE FÖR ATT SKAPA FRED ...

... OCH ATT ALLA MÄNNISKOR HAR SAMMA VÄRDE OCH ATT INGEN KLARAR SIG ENSAM.

SLUT

Under deras första dagar i Sverige klädde de sig i vinterkläder som de hade fått av en ideell organisation.

De roade sig åt varandras utstyrselar.

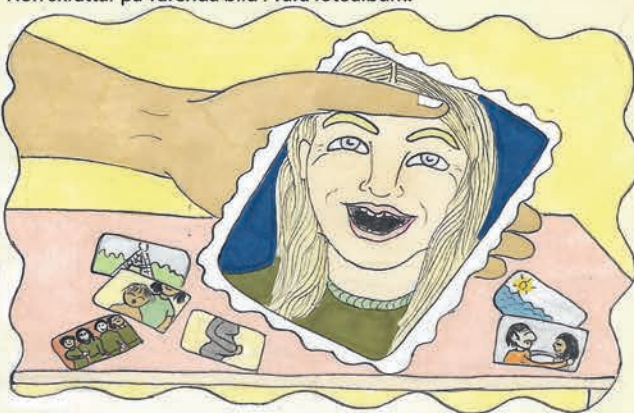
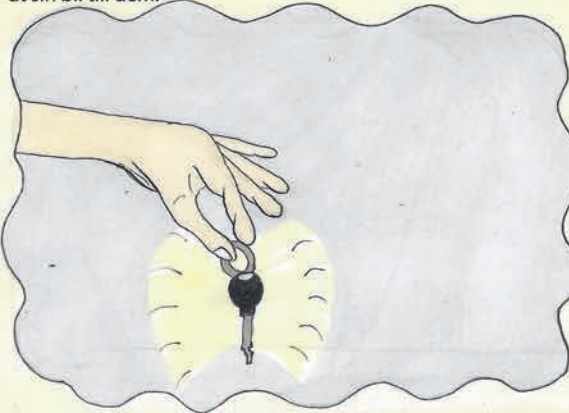
Att komma till Sverige var en lättnad. Att inte ständigt behöva se sig över axeln.

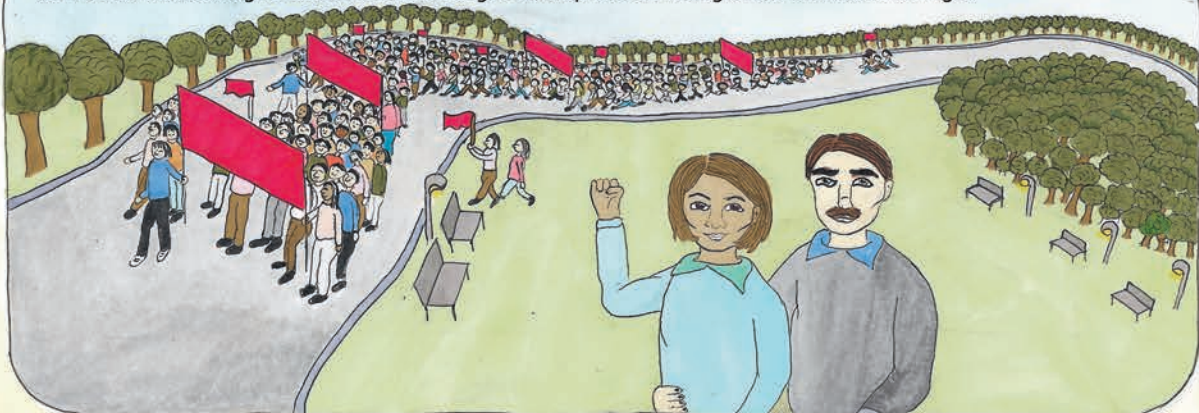
MINA FÖRÄLDRAR ÅTERKOMMER ALLTID TILL VISSA DETALJER NÄR DE BERÄTTAR OM DEN FÖRSTA TIDEN I SVERIGE:

Socialsekreteraren som var så snäll och som erbjöd sig att låna ut sin bil till dem.

SFI-läraren som brukade bjuda hem alla deltagarna på fest. Hon skrattar på varenda bild i våra fotoalbum.

Deras första svenska första maj-tåg och hur de njöt av att kunna gå med fanor på gatorna och ropa slagord utan att behöva oroa sig för att demonstrationståget skulle splittras av handgranater eller skottlossningar.

Men också oron, ilskan och sorgen när nyheter om mördade eller fängslade vänner och familjemedlemmar nådde dem.

Och så förvåningen över att det som bara skulle bli en kort vistelse utanför landet tycktes sakna ett slut.

MINA VÄNNER HAR KOMMIT TILL SVERIGE UNDER DE SENASTE FEM ÅREN. DE HAR ALLA FLYTT FRÅN KRIG ELLER FÖRFÖLJELSE. DERAS UPPLEVELSER AV ATT KOMMA TILL SVERIGE SKILJER SIG PÅ FLERA SÄTT FRÅN MINA FÖRÄLDRARS.

Mina föräldrar tog ett flygplan till Sverige. På den tiden fanns det inga europeiska unionslagar som sade att flygbolag måste böta miljonbelopp om en person på flykt reste med dem.

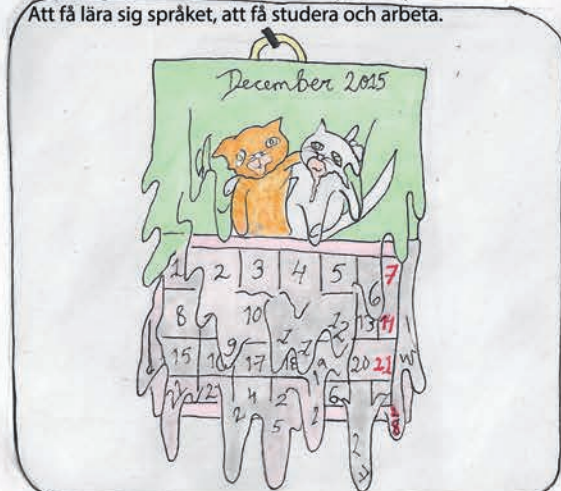
Sådana lagar tvingade mina vänner att åka i fullsatta gummibåtar över mörka hav, att gömma sig i bakluckor på bilar och i lastutrymmen på lastbilar för att fly undan tortyr, bomber och fängelseceller.

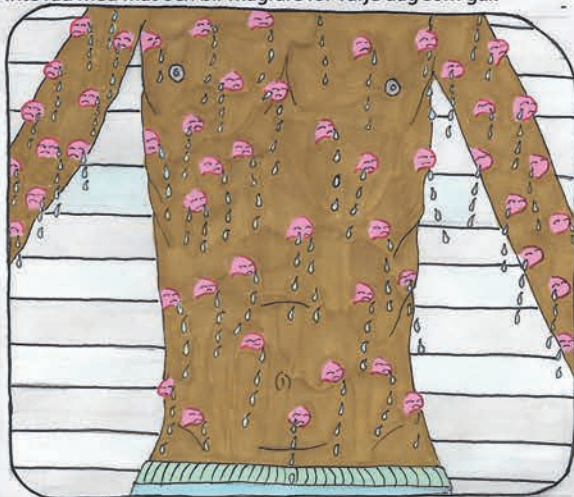
Mina föräldrar tvekade aldrig på att de skulle få asyl i Sverige. När mina vänner kom hit ville Sverige inte ge dem skydd eftersom de fått sina fingeravtryck tagna i andra europeiska länder. De hade ett val; att återvända till det andra europeiska landet och leva på gatan medan de riskerade utvisning till hemlandet eller att gömma sig i Sverige i 18 månader tills de på nytt kunde ansöka om asyl.

Varje dag är en väntan på att få börja det nya livet. Att få lära sig språket, att få studera och arbeta.

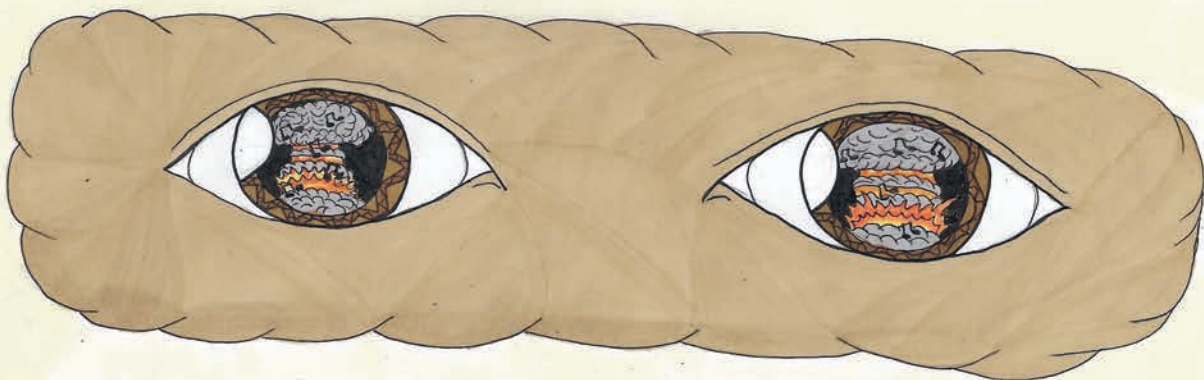
En vän har fått utslag över hela kroppen av oro. En annan har inte råd med mat och blir magrare för varje dag som går.

För varje dag växer sig oron och frustrationen större.

Men vissa saker har mina vänner gemensamt med mina föräldrar. Den där blicken de får när de sjunger sånger från hemlandet. Sättet de skrottande berättar om händelser som jag vet måste ha gjort ont när de inträffade och som får min underläpp att darra när jag får ta del av dem.

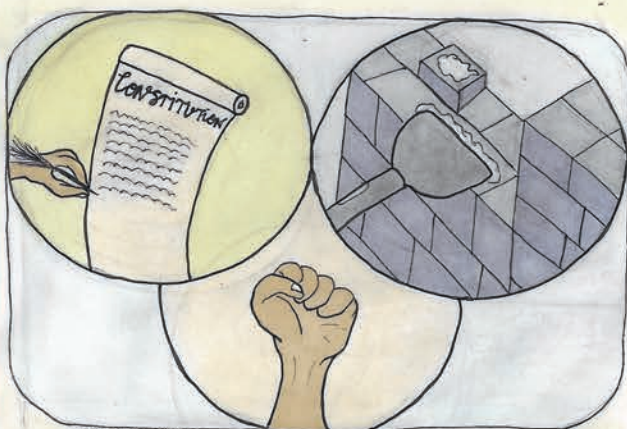

...berättelserna om deras kvarter i hemstaden, om bergen och bäckarna och om hur blommorna doftade om våren.

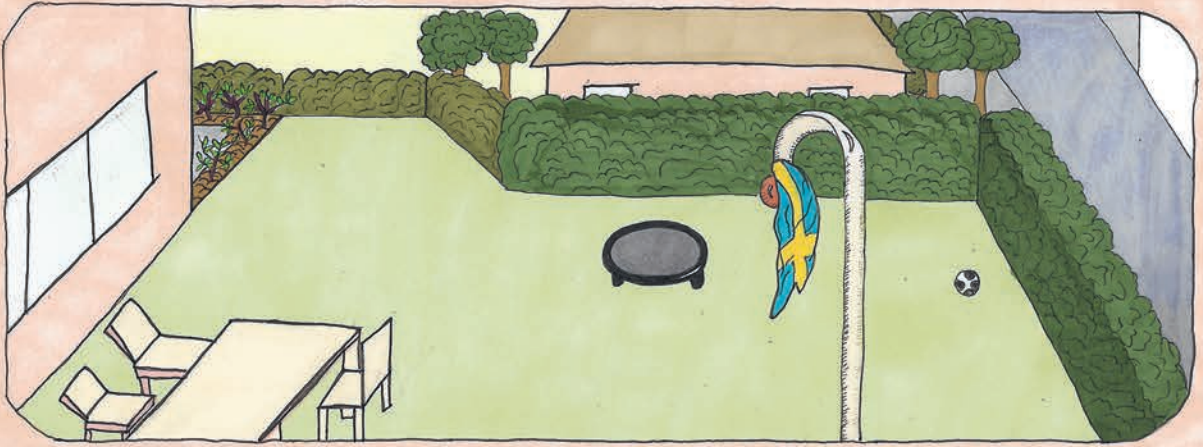
...det dåliga samvetet över de som blev kvar.

...kampen för ett bättre liv för sig själv och för alla andra.

...STÄRKA ETT BÄTTRE SÄG
ETT BÄTTRE LIV

Sverige.
Tänk vad mycket som kan hända på trettio år.

Ett liv påbörjas. Familjer skapas.

Och samtidigt: ett land stärker kontrollen om sina gränser, snälla socialsekreterare får order om att hålla hårt i kommunens pengar och festliga SFI-lärare får inte träffa alla de som hade velat lära sig svenska. Framtiden förlorar sina konturer och flyter bort.

Men de snälla socialsekreterarna, SFI-lärarna,
tryggheten och framtiden ~
de finns fortfarande här.
Vi måste bara tillgängliggöra dem.

SKOLDAGEN ÄR NÄSTAN ÖVER.

STEG

STEG

STEG

OM JAG BARA SER TILLRÄCKLIGT UPPTAGEN UT
SÅ KANSKE INGEN SÄGER NÅGOT. JAG FINNS INTE...

JAG FINNS INTE.

FYFAN
VAD FULT
DU GÅR.

HJÄLPTE INTE.

SA JÄVLA
FUL KJOL.

A cartoon illustration depicting a scene of mockery. On the left, two men are laughing. The man on the far left, with blonde hair and a red jacket, has a speech bubble that says "KILLAR HAR FAN INTE KJOL!". The man next to him, wearing a green jacket and a black hat, has a speech bubble that says "JAG HÖRDE ATT HAN ÄR EN HÖNA! EN HEN!". On the right, a woman with dark hair, wearing a black top and a yellow skirt, is running away from them. She has a red backpack. The background is a solid blue-grey color, filled with many white "HAH" and "STEG" text elements, suggesting a crowd or a continuous sound of laughter and footsteps.

SORRY
OM JAG STÖR,
MEN - ÄR DU
OKEJ?

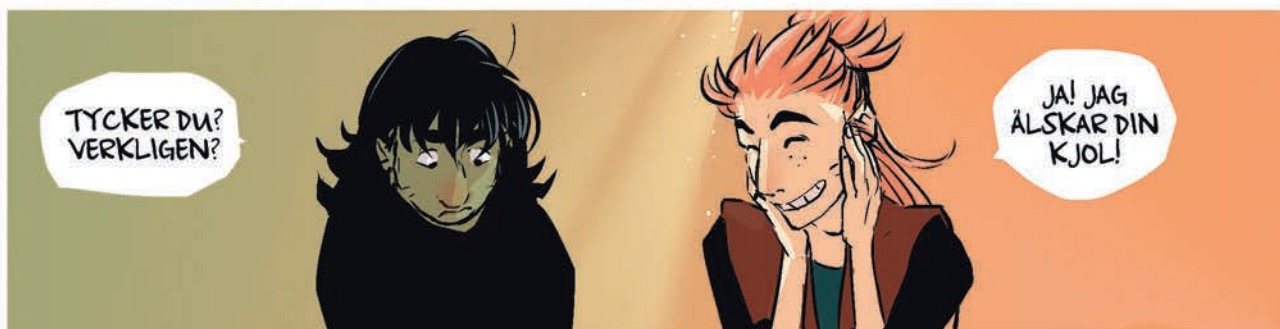
...JA

DU SÅG
SÅ LEDSEN
UT BARA.

FÖRRESEN
SÅ VILLE JAG
BARA SÄGA
EN SAK

VADÅ?

DU HAR
SÅ HIMLA FIN
KLÄDSTIL!

TYCKER DU?
VERKLIGEN?

JAJAG
ÄLSKAR DIN
KJOL!

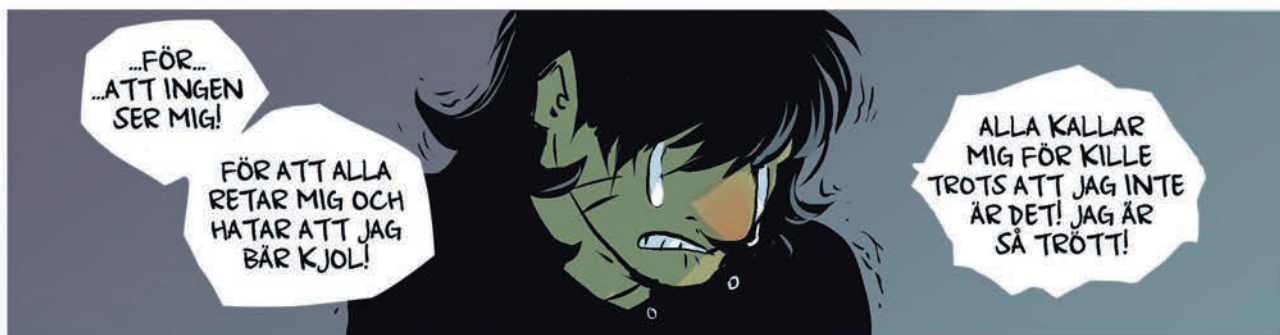

NU
LJUGER
DU BARA!

VARFÖR
SKULLE JAG
GÖRA DET?

...

FÖR ATT
KILLAR LJUGER
OCH FÖR...

...FÖR...
...ATT INGEN
SER MIG!

FÖR ATT ALLA
RETAR MIG OCH
HATAR ATT JAG
BÄR KJOL!

ALLA KALLAR
MIG FÖR KILLE
TROTS ATT JAG INTE
ÄR DET! JAG ÄR
SÅ TRÖTT!

JAG HETER LAIN.

JAG ÄR INTE HELLER EN KILLE!

EN VECKA SENARE:

SEDAN JAG MÖTTE
LAIN HAR DET BLIVIT
MYCKET LÄTTARE.
VI PRATAR OM
ALLT!

HON HAR LÄRT
MIG ATT VI SOM INTE
KÄNNER ATT KROPP
OCH SINNE GÅR IHOP
MED SAMHÄLLET ÄR
TRANSPERSONER.

OCH ATT
VI ÄR EN DEL AV EN
GRUPP SOM KALLAS
HBTQA-PERSONER.

DITT KÖN SITTE
INTE I DET DU HAR
MELLAN BENEN. INTE
I NÅGRA AV DINA
KROPPSDELAR.

DET SITTE
I DITT SINNE!

JAG SKA ALDRIG
BEHÖVA FÖRSVARA
VEM JAG ÄR!

OAVSETT VART JAG
ÄR I VÄRLDEN SÅ HAR JAG
RÄTT VARA MIG SJÄLV!

VARE SIG DET ÄR
SYRIEN ELLER SVERIGE.
SÅ ÄR JAG ALDRIG FEL.

SLUT.

Ett främmande land

Text och bild: **Jonna Hallberg**

Den här serien kan läsas från två håll, antingen börjar du här och läser framåt, eller börjar på sista bilden och läser hit. Därigenom får du olika sidor av hur det är att vara nykomling, beroende på hur du blir bemött.

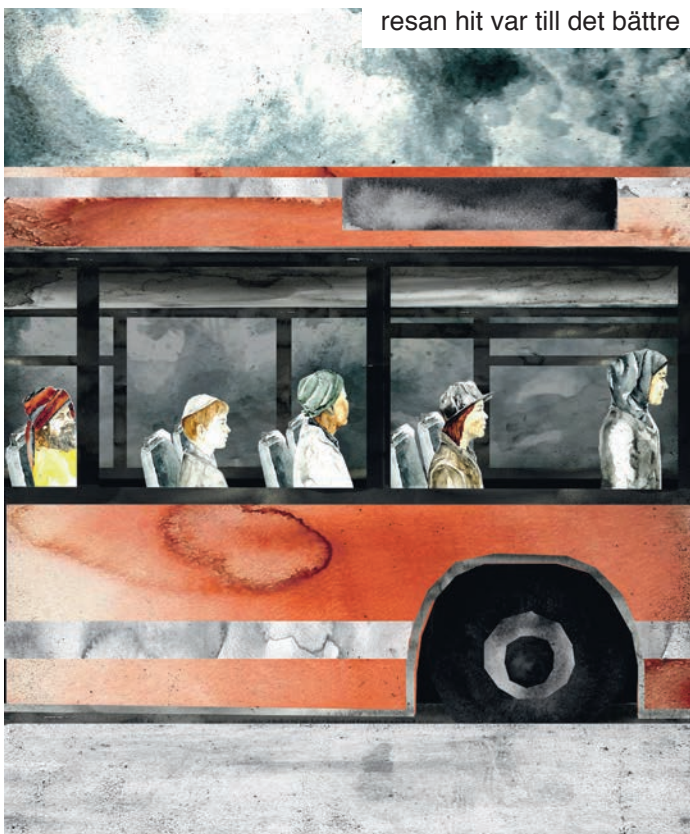

Sverige är ett främmande land

och jag håller inte längre med om att

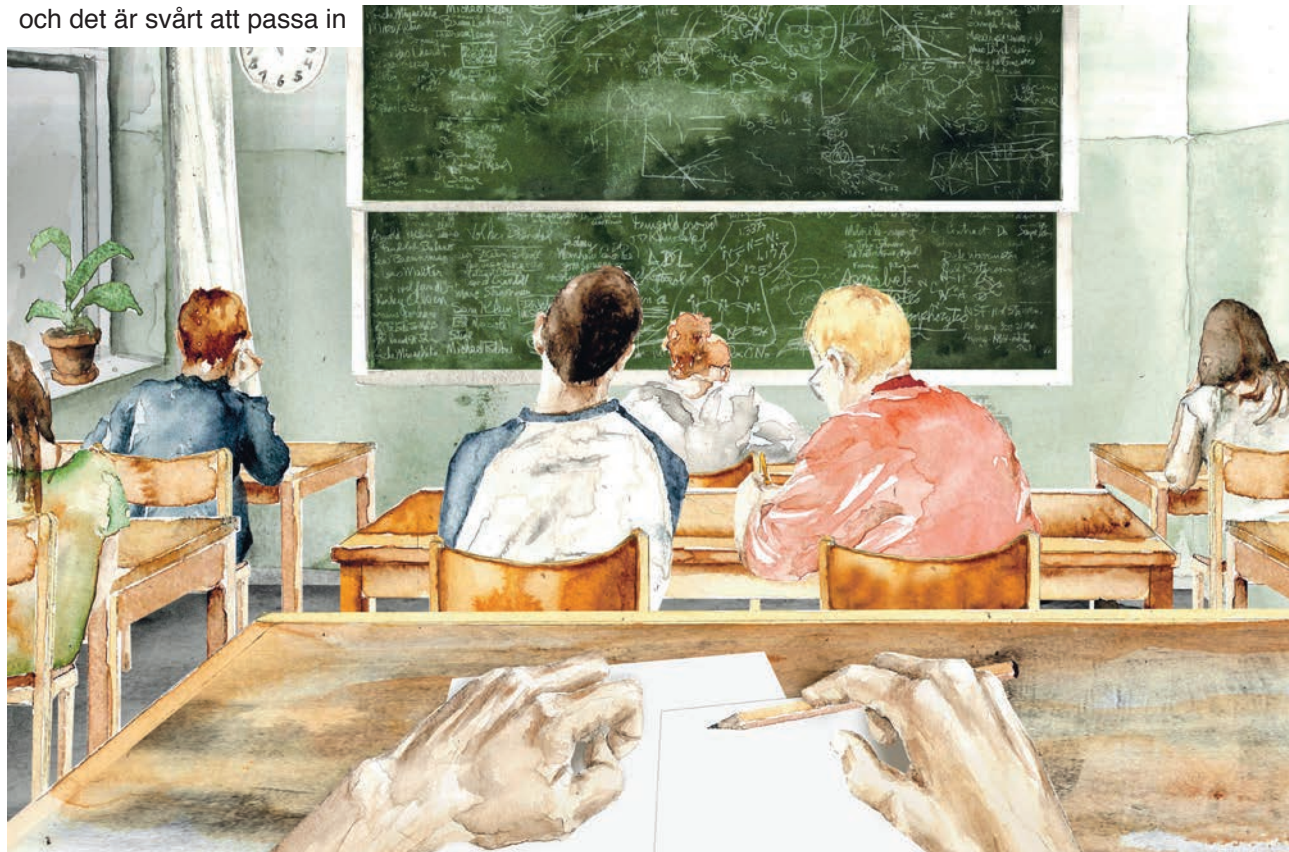

resan hit var till det bättre

för detta är början på något nytt

och det är svårt att passa in

för mig är du en främling

Här inne
är vi tysta

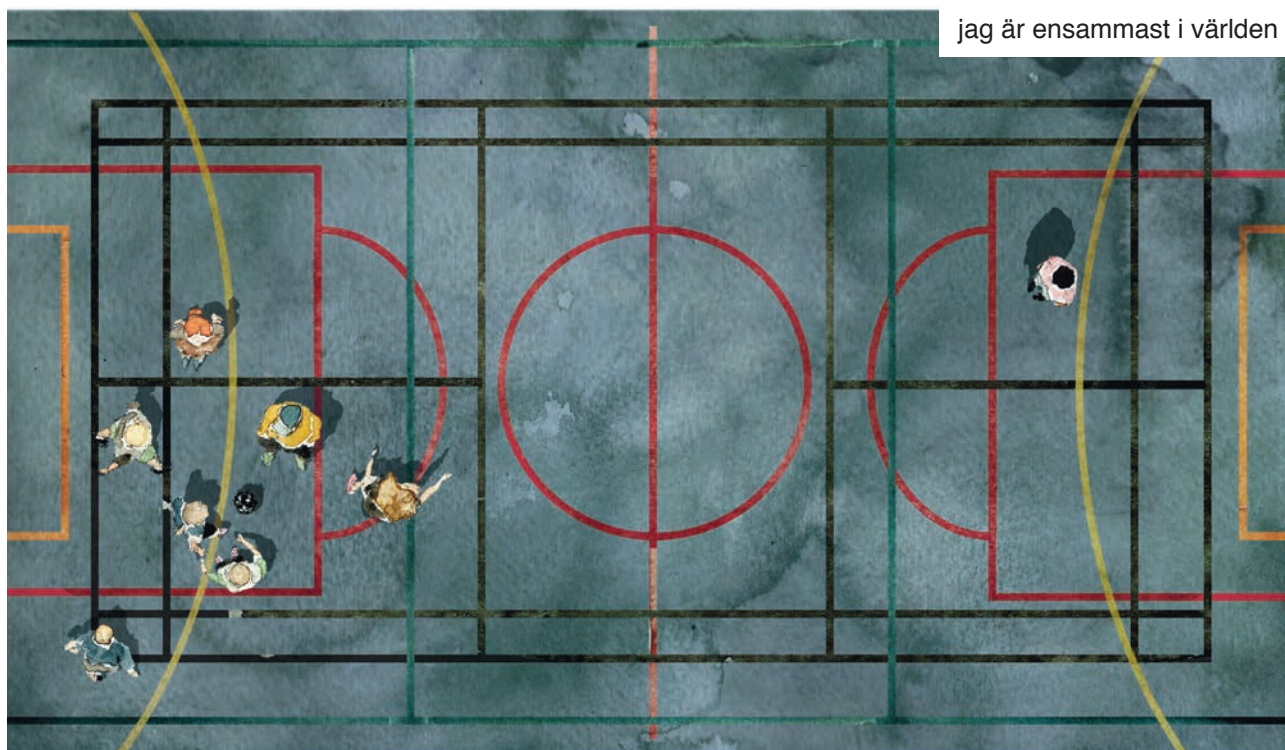

och det är inte sant att

snälla människor finns

jag är ensam i världen

jag kan inte säga att

Läs texten tillbaka, bild för bild,
för att få ett mer önskvärt
perspektiv på hur det kan vara
att vara nykomling i Sverige.

10 TIPS PÅ VAD DU KAN GÖRA FÖR MÄNNISKOR PÅ FLYKT

1.

Sätt upp en lapp på det lokala asylboendet, berätta om dig själv och vad du tycker om att göra. Kanske finns en framtida kompis med samma intressen som du där!

2.

Är du med i en förening eller idrottsklubb? Bjud in personer från asylboendet på orten till en prova på-dag. Kanske kan ni ha ett läger på skollovet!

3.

Fråga nya klasskompisar om ni ska plugga ihop efter skolan.

4.

Fråga dina föräldrar och andra vuxna vad de gör för människor på flykt och nyanlända i Sverige.

5.

Engagera dig i en organisation som arbetar med dessa frågor i din stad.

6.

Säg ifrån när någon säger något rasistiskt eller elakt.

7.

Låt alltid alla få vara med.

8.

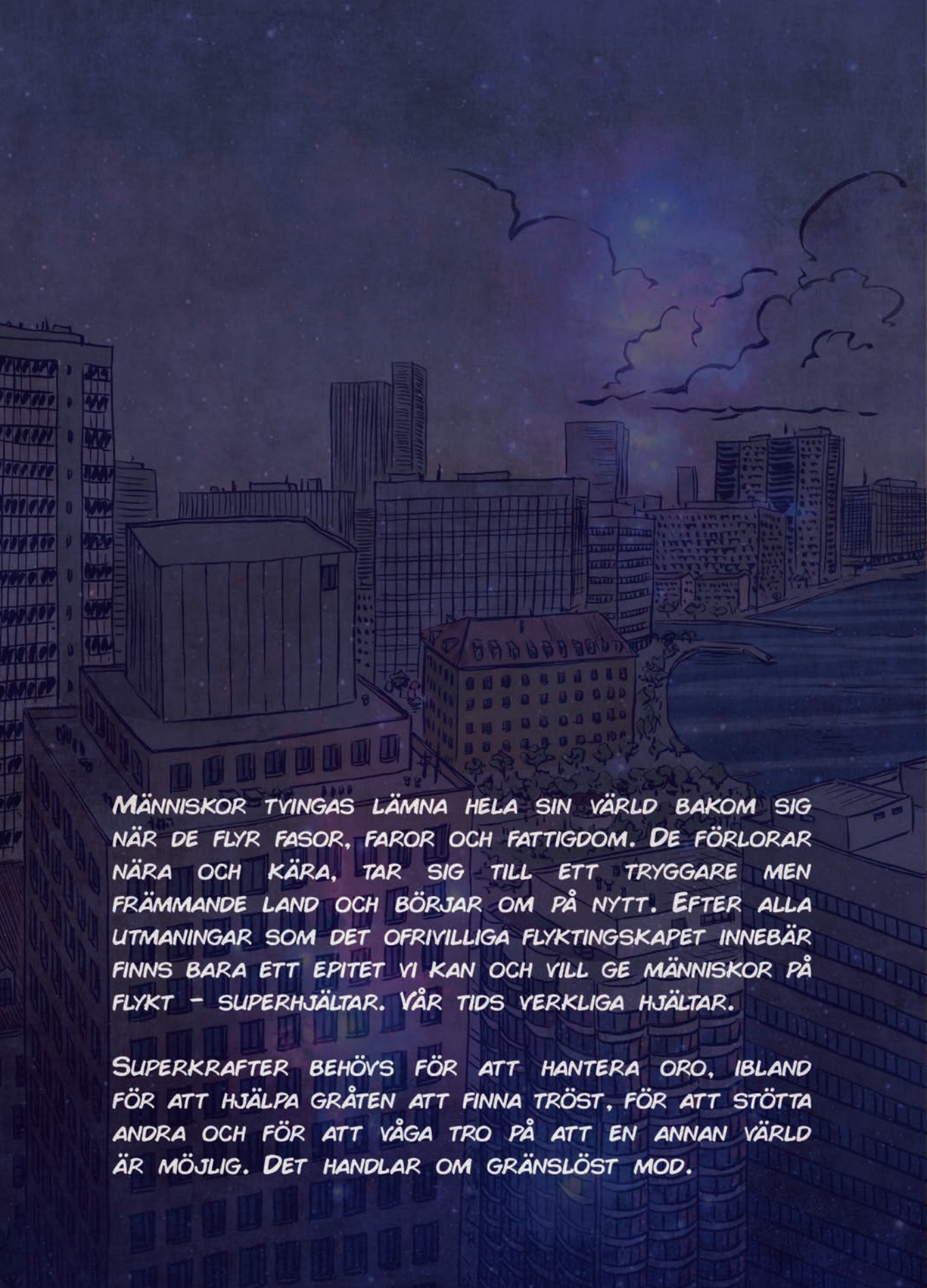
Ordna en loppis, sälj bakverk eller annat kul och skänk pengarna till en organisation du tycker gör bra saker.

9.

Lär dig mer om flyktingkapets ofrivillighet och vad det innebär att vara på flykt. Desto mer du förstår, desto mer kan du också göra.

10.

Prata med dina kompisar, klass och familj – slår ni era kloka huvuden ihop kommer ni säkert på massor av saker ni kan göra för att ge människor som kommit till Sverige på flykt ett varmt välkomnande.

MÄNNISKOR TVINGAS LÄMNA HELA SIN VÄRLD BAKOM SIG NÄR DE FLYR FASOR, FAROR OCH FATTIGDOM. DE FÖRLORAR NÄRA OCH KÄRA, TAR SIG TILL ETT TRYGGARE MEN FRÄMMANDE LAND OCH BÖRJAR OM PÅ NYTT. EFTER ALLA UTMANINGAR SOM DET OFRIVILLIGA FLYKTINGSKAPET INNEBÄR FINNS BARA ETT EPITET VI KAN OCH VILL GE MÄNNISKOR PÅ FLYKT - SUPERHJÄLTAR. VÅR TIDS VERKLIGA HJÄLTAR.

SUPERKRAFTER BEHÖVS FÖR ATT HANTERA ORO, IBLAND FÖR ATT HJÄLPA GRÅTEN ATT FINNA TRÖST, FÖR ATT STÖTTA ANDRA OCH FÖR ATT VÅGA TRO PÅ ATT EN ANNAN VÄRLD ÄR MÖJLIG. DET HANDLAR OM GRÄNSLÖST MOD.